

התיווך הרוסי בלבנון: הזדמנות אסטרטגית מעולה [?] בעיקר לרוסיה עצמה

16.11.2024 | סופי קובזנצב | written by

בימים האחרונים, אנו עדים לצעדים משמעותיים לקראת הפסקת אש אפשרית בלבנון, זאת כאשר רוסיה הפכה למתווכת בעלת תפקיד מפתח בהסכם המתגבש.

מערך השיקולים של ישראל מתבסס על האפשרות שמועצת הביטחון של האו"ם תקדם החלטה לסיום המלחמה בלבנון שלא בתנאים הרצויים לישראל ובמסגרת זו, חשש מפני הימנעות של ארה"ב משימוש בזכותה להטיל ווטו. זאת בנוסף להנחה שהלחצים המדיניים ימשיכו גם בתום החודשיים הקרובים, לאחר חילופי השלטון בווינגטון וכניסתו של **דונלד טראמפ** לבית הלבן.

עם זאת, נראה כי מדובר בהחלטה פזיזה, אשר נוגדת את האינטרסים של ישראל במערכה הנוכחית נגד ציר איראן. במסגרת זו, על פי ההסכם המתגבש בתיווכה של רוסיה, נראה כי ההסכם יספק רוח גבית משמעותית לברית האסטרטגית באזור בין איראן ורוסיה, ויעיב על מעמדה של ישראל במזרח התיכון.

הברית המדינית-צבאית בין איראן לרוסיה הפכה לעוגן אסטרטגי עבור רוסיה במזרח התיכון שכן היא משמשת את רוסיה ליצירת מאזן כוחות מעצמתי אל מול בריתות מערביות אחרות באזור. ברית זו הלכה והתהדקה ביתר שאת מאז פרוץ המלחמה באוקראינה ב-2022. כך, התגברות הסנקציות המערביות כלפי שתי המדינות חיזקה את הצורך בשיתוף פעולה הדדי, כאשר איראן החלה לספק לרוסיה אמצעי לחימה מתקדמים, לרבות כטב"מים מסוג "שאהד" ששימשו את רוסיה במלחמתה באוקראינה. כמו כן, נמסרו לרוסיה טילים בליסטיים קצרי טווח שאפשרו לה להמשיך במתקפות באוקראינה, מה שהפך את השותפות האסטרטגית לחיונית למאמצים הצבאיים הרוסיים.

בנוסף לכך ובמסגרת הברית עם איראן, רוסיה הידקה יחסיה גם עם שלוחותיה של איראן, לרבות [?] חיזבאללה. שיתוף הפעולה בין רוסיה לחיזבאללה נרקם בין היתר גם בשל האינטרסים המשותפים בסוריה.

מאז החלה ההתערבות הצבאית של רוסיה בסוריה בספטמבר 2015, חיזבאללה פעל בתיאום עם הכוחות הרוסיים כדי לשמור על שלטונו של הנשיא בשאר אל-אסד. התיאום המוצלח בין חיל האוויר הרוסי לכוחות הקרקע של חיזבאללה הוכיח את עצמו בקרב המכריע על חלב ב-2016.

בהמשך, השותפות העמיקה גם מעבר לסוריה, כאשר רוסיה סייעה לחיזבאללה באמצעי לחימה, ואף סיפקה ידע טקטי שנרכש במערכה באוקראינה [?] נשק וידע שחיזבאללה מנצלת כעת במלחמה נגד ישראל. כמו כן, רוסיה סיפקה לחיזבאללה טילי יאחונט, המסוגלים לפגוע במטרות

ימיות במרחקים ארוכים ובמהירות גבוהה, דבר שהיווה איום על הכוחות הימיים האמריקאיים בים התיכון. שותפות זו עם חיזבאללה הרחיבה את דריסת הרגל הרוסית מבחינה צבאית ומדינית בלבנון, וסייעה לרוסיה גם לעקוף את הסנקציות באמצעות שימוש ברשתות פיננסיות בלתי חוקיות להעברת סיוע ומימון.

במקביל, גם החות'ים בתימן זוכים לתמיכת רוסיה. לאחרונה, על אף המאמצים הדיפלומטיים של האמריקאים למנוע זאת, מצליחה רוסיה להסדיר את העברת הסיוע באמל"ח עבור החות'ים, תוך שימוש באיראן כמתווכת. גם כאן יזכו החות'ים לסיוע באמל"ח אשר מגדילים את השפעתה של רוסיה גם באזור ים סוף, ומעניקים לחות'ים יכולת לפגוע בספינות מערביות.

ככל שהלחימה בין ישראל לציר האיראני העמיקה, כך התחזקה גם התמיכה המדינית והצבאית שמעניקה רוסיה לאיראן ושלוחותיה באזור. מלבד הסיוע הצבאי, רוסיה גיבתה מדינית את איראן וחיזבאללה ודאגה לגנות את ישראל בכל פעולה אפשרית שנעשתה כנגד איראן ושלוחותיה, כדוגמת אירוע החיסול של נסראללה, אותו כינתה רצח פוליטי והאשימה בכל פעם שפעולותיה של ישראל עלולות להביא להסלמה כוללת באזור.

יחד עם זאת, הציגה עצמה רוסיה כמתווכת אפשרית לצדדים בין ישראל ללבנון ואכן לבנון דרשה זאת. תפקיד התיווך עבור רוסיה הינו חשוב מפני שהוא מעניק לרוסיה מעמד של מעצמה באזור ושחקן גלובלי לגיטימי בעל השפעה. מעבר לכך, הוא מעניק רוח גבית ליחסים של רוסיה עם איראן ושלוחותיה וממצב אותה כבעלת ברית אסטרטגית. התנהלות זו מצביעה על מדיניות כפולה: מצד אחד, רוסיה ממצבת את עצמה כמתווכת אפשרית ושחקן מדיני לגיטימי באזור, ומצד שני, היא מספקת סיוע ותמיכה לצדדים העוינים את המערב וישראל.

חתירה להפסקת אש כעת כאשר רוסיה משחקת תפקיד מפתח כמתווכת הינה בעייתי ולא משרתת את האינטרסים הישראליים ארוכי הטווח. ראשית, הדבר מעניק לרוסיה את המעמד שהיא שאפה להשיג כמעצמה גלובלית בעלת השפעה באזור ומחליש עוד יותר את השפעתה ונוכחותה של ארה"ב, אשר ירדו משמעותית בתקופת שלטונו של ג'ו ביידן.

שנית, הדבר מספק רוח גבית לברית האסטרטגית בין איראן לרוסיה וממצב את רוסיה כבעלת ברית אסטרטגית באזור, מה שמאותת למדינות אחרות לשקול לנתב את מאמצן להידוק יחסים עם רוסיה ובעלות בריתה, מאשר עם ארה"ב. ובאותה נשימה, מחליש גם את מעמדה האסטרטגי של ישראל באזור. שלישית, בהינתן והדרג המדיני מכיר בסיוע שניתן לחיזבאללה ואיראן על ידי רוסיה, הרי שיש להטיל ספק רב באפשרותה של רוסיה אכן למנוע את התחמשותו של חיזבאללה.

במקרה זה, יש לציין את חשיבותה של סוריה עבור רוסיה ובאפשרויות המדיניות והצבאיות שהיו לישראל בכדי לייצר מנופי לחץ מדיניים על רוסיה. במשך השנה האחרונה, פעלו הרוסים להרחיק את משמרות המהפכה מאזורים אסטרטגיים בסוריה כדי לא לסכנם לטובת תקיפות אפשריות

של חיל האוויר הישראלי. עבור רוסיה, הנוכחות בסוריה נמצאת כאינטרס ראשון במעלה ובעל חשיבות מכרעת להשפעתה באזור. ישראל יכלה לנצל זאת לטובתה.

ולסיכום, התקופה הקרובה עד לחילופי השלטון בארה"ב טומנים בחובם סיכונים רבים. מאידך, לישראל נוצרה הזדמנות ומרחב תמרון מדיני אפשרי שבו תוכל להגביר את הלחץ בלבנון ולמנף את הישגיה עוד יותר לאחר כניסתו של טראמפ לוושינגטון. זאת בהנחה וירצה לחזק בחזרה את השפעתה האזורית של ארה"ב במזרח התיכון. במסגרת זו, ישראל לפעול מדינית ביתר שאת אל מול ממשל טראמפ המתגבש ולהציג לו את "טבעת האש" הרוסית-איראנית המתגבשת באזור ולהדגיש את האינטרס האמריקאי לדחיקתה של איראן, שלוחותיה ובעלות בריתה במזרח התיכון.

פורסם במעריב, בתאריך 15.11.2024.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****